1939 ий
21
ОКТЯБРЬ
№ 92 (591)
Акше 5 ыр.

9-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком-ден Горком орган

РЕЛИГИЙЫН ВРЕДАЖЫМ КУМДАН ПРОПАГАНДИРОВАТЛЫМАН

Кажне кече мемнам местный Советлашке сайлымашке лишемда.

Государственный властьын местный органлашкышт сайлымашлан ямдылалтме да тудым эртарыме жапыште антирелигиозный пропагандым поснак чот виянгдаш кӱлеш. СССР да союзный ден автономный республика-шамычын Верховный Советлашкышт сайлымаш-шамыч мланна раш ончыктышт, что ликвидироватлыме капиталистический классын косашт, контрреволюционный элемент-шамыч, сектантский группа-шамыч сайлыме жапыште тӱрлӧ семын вредитлаш тӧченыт. Нуно шке коварный цельыштлан лийын сайлымаште участвоватлаш, Советлашке шкеныштын кандидатыштым выдвигатлаш тӧченыт, населений коклаште контрреволюционный агитацийым колтылыныт.

Кужеҥер районышто Юледурский черкын церковникше-шамыч кодшо сайлымаш жапыште контрреволюционный агитацийым колтылыныт. Санденак „Прогрес" колхозышто кок еҥ, „Трудовик" колхозышто кок еҥ сектант-шамычын влиянийышкышт логалыныт да голосоватлымаш деч отказатленыт.

Кокшамар ялыште (Звенига р-н) бывший кулачка М. В. Васильева тыгак сектант-шамычын влиянийышкышт логалын. СССР да союзный ден автономный республика-шамычын Верховный Советлашкышт сайлыме годым голосоватлымаш деч отказатлен.

Кузнецовский сельсоветыште (Йошкар-Ола р-н) сектант-шамыч избирательный комиссий составыш шке членыштым выдвигатлаш тӧченыт.

Но сектантский группашамычын чыла нине попытка-шамычыштым тӱжвак лукмо да разоблачитлыме. Советский калыкын морально-политический единствыжо негызеш Верховный Совет-шамычыш сайлымаш кугу успех дене эртен. Местный Советлашке сайлымаште адакат кугу успех верч кучедалаш кӱлеш. Тиде успех, шукыжым, сайлымашлан ямдылалтме да тудым эртарыме жапыште антирелигиозный пропагандым шындыме гыч зависитлаш тӱҥалеш. Сандене местный партийный ден комсомольский организаций-шамыч населений коклаште религийын вредаже нерген, сектант-шамычын коварный пашашт нерген умылтарыман, революционный бдительностьым эше утларак нӧлтыман.

Кызыт антирелигиозный пропаганда сайын шындалтын манаш ок лий. Воинствующий безбожник-шамычын союзын организацийышт, республиканский СВБ совет тыч тӱҥалын колхозласе, предприятийласе ячейка марте, антирелигиозный пропагандым начар ыштат.

Тений 28 сентябрьыште СВБ Московский городской организацийын актив погынымаштыже Ем. Ярославский йолташ местный Советлашке шушаш сайлымашлан лийын антирелигиозный пропагандын задачыже-шамыч нерген докладыштыже мемнан ончылан конкретный задача-шамычым шынден. Тудо ойлен: „Мемнан пӱтынь пашанам, пӱтынь антирелигиозный пропагандым ме социалистический строительствын у успехше-шамыч верч да эл оборным пеҥгыдемдымаш верч кучедалмаш дене кылдышаш улына.

Ме ончыктен пушаш улына: кузе религий калыкшамычым торен да тӱрлӧ шовинистический настроенийым шарен шоген.

Ӱдрамаш-шамыч мемнан озанлыкыште, мемнан пӱтынь илышыштына эре утларак кугу рольым модыт. Эл обороныштат нунылан закон дене почетный вер пуалтын. Ме ончыктен пушаш улына: черке ден религиозный организаций-шамыч кеч кунамат ӱдрамашым волтен шогеныт, нуным ӱлыл существо положенийыш, поп-шамыч кузе ойленыт, „дьявольский сосуд" олмыш шынденыт.

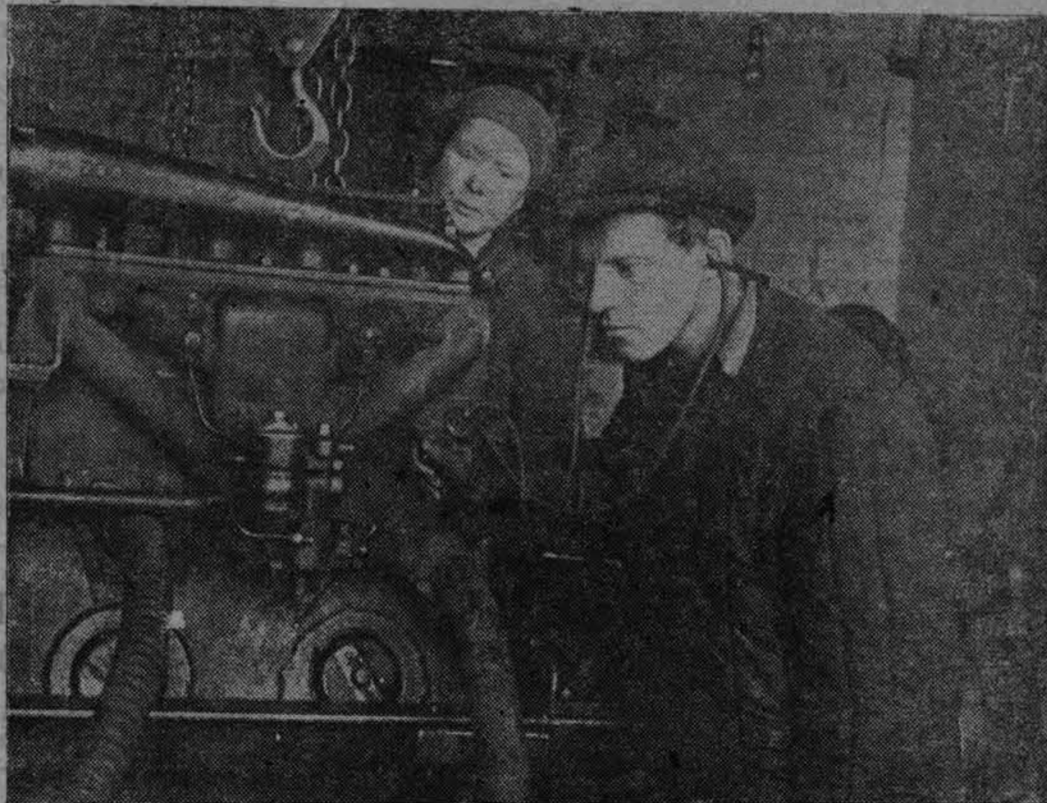
Мемнан элын оборонный куатшым пеҥгыдемдышаш верч ме эше утларак кучедалшаш улына. Тӱрлӧ тӱкӧ ханже-шамыч юмо „мирым пужо"—манын тек тудлан кумалышт. Мемнан калыклан мирым ме виян, вооруженный кид дене, правильный внутрений, национальный да международный политика дене обеспечиватлена.

Ме сайлымаште коммунист ден беспартийный-шамыч блокын кандидатшешамычын сеҥымышт верч да советский властьлан враждебный улшо еҥ-шамычын советыш шеҥын пураш тӧчымышт ваштареш кучедалаш тӱҥалына.

Ме избирательный кампанийыште мемнан славный коммунистический партий верч, мемнан родной, йӧратыме Сталин верч кучедалаш тӱҥалына".

Кажне комсомольский организаций, кажный агитатор Ем. Ярославский йолташын выдвигатлыме задача-шамычшым шуктышаш верч систематически да упорно кучедалшаш.

Великий Октябрьский социалистический революцийын XXII идалыкше вашеш

Уло эл мучко предоктябрьский соцсоревнований кумдан шарлен. Шернур МТМ трактор-шамычым ремонтироватлымаште тракторист-шамыч пашам соревноватлен ыштат.

Снимкыште: (шола гыч пурлашке) М. Г. Григорьева, А. И. Глушков ремонтироватлыме моторым испытыватлат.

Фото А. Овечкинын.

Обязательствым честь дене шуктат

У-Тор'ял район „У вий" колхозын колхозникше-шамыч „Красный пролетарий" заводысо пашаеҥ-шамыч коллективын письмажым кугу куанымаш дене обсуждатлышт. Погынымаште предоктябрьский соревнованийыш ушнен шке ӱмбакышт тыгай обязательствым налыч: 25 октябрь марте 1939 ийысе ял озанлык налогым, шылым 100 процентлан тӱлен пытараш. Государствылан пушаш заданийым 100 процентлан тӱлен пытараш. Адак 1939 ийысе чыла культурымат тӱрыс шийын шукташ. Кызыт „У вий" колхоз государствылан хлебопоставкым чыла культура денат 100 процентлан темен.

П. Веденькин.

„Труженица" артельын ургымо цехыштыже пашам ыштыше стахановка К. Д. Горшкова йолташ предоктябрьский соревнованийышке ушнен. Кызыт паша нормым 140 процентлан темен шога.

Снимкыште: Горшкова йолташ вургемым ӱтюжитла.

Фото М. Чуршуковын.

Соревнований кумдан шарлен

Октябрьский социалистический революцийын XXII идалыкше вашеш социалистический соревнований кумдан шарлен. Тиде соревнованийышке комсомолец-шамыч ден несоюзный молодежь активно ушненыт да налме обязательствыштым практически шуктен толыт.

Йошкар-Ола Марпромсоюз системысе „Труженица" артельыште кажне комсомолец ден несоюзный молодежь шке ӱмбакышт конкретный обязательствым налыныт да тудым честь дене шуктен шогат. Тӱрым тӱрлышӧ Полевщикова Клавдия тылзаш паша нормым 20 кечыште 115 процентлан темаш обязательствым налын. Тылзыште 8 тувырым тӱрлаш нормым установитлыме гын, тудо ик арняште 4 тувырым тӱрла. Полевщикова йолташ шке пашаже дене сайын овладеватлен да пашам писын ышта.

Полевщикова йолташ дене соревноватлыше комсомолка Андреева Елизаветат пашам начар огыл ышта. Андреева йолташ 20 кече жапыште тылзаш паша нормым 80 процентлан темен. Социалистический договорым ыштыме деч вара тудо ик арняште 3 тувыр олмеш 4 тувырым тӱрлен.

„Труженица" артельын моло пашаеҥже-шамычат предоктябрьский соревнованийыш ушнымо деч вара, шке обязательствыштым сайын шуктен толыт.

И. Лешпаев.

Великий пайремлан ямдылалтыт

Кугу Шокшем неполный средний школышто (Шернур район) чыла учительский да тунемше-шамыч коллектив Великий пайремлан ямдылалтмашке ушненыт. Художник-шамыч шке пашаштым сайын ыштат, хоровой кружокын члежешамыч у муро-шамычым тунемыт, физкультурникшамыч пеш чапле гимнастический выступленийым ямдылат.

Моло школа-шамычат Октябрьский революцийын XXII идалык кечыжым достойно отметитлаш ямдылалтыт. Иван-сола средний школышто (Кужеҥер район) тунемше-шамыч 7 ноябрь кечын В. И. Ивановын „Родина верч" пьесыжым модын ончыктат.

„Труженица" промартельын тӱрлымӧ цехыштыже пашам ыштыше Е. А. Рыбакова йолташ предоктябрьский социалистический соревнованийышке ушнен, октябрьский планым 20 кечыште темаш обязательствым налын. Кызыт тудо обязательствым шукташ виян пижын.

Западный Белоруссийысе крестьянский комитет-шамычын да олаласе временный управлений-шамычын представительышт—Белорусский Народный Собранийыш депутат-шамычым сайлымашым эртарыме Комитетын членышт. Шола гыч пурлашке: Столбцовский волостысо крестьянин И. Ф. Шестак, Брест-Литовскысо учительница Э. В. Николаева да Барановичи станцийысе кӱртньӧ корно депон котельщикше П. И. Ермакович.

КАНДИДАТ-ШАМЫЧЫМ РЕГИСТРИРОВАТЛЫМАШ

Трембовля (Западный Украина). Ожнысо Тарнопольский воеводство, Трембовльский уездысе шемер-шамыч Западный Украинысе Народный Собраний депутатыш 17 кандидатым выдвигатленыт. Кандидат-шамычым выдвигатлыме предвыборный погынымаш-шамыче калык-шамычын пудырташ лийдыме дружбыштым ончыктымо куатле демонстрацийыш савырненыт. Предвыборный митинг ден погынымашлаште 40 тӱжем утла ен присутствоватлен.

Окружной избирательный комиссий-шамычын большинствыжо баллотироватлалташ кандидат-шамычын согласийыштым налын, нуным регистрироватлен.

Трембовльский окружной избирательный комиссий вашазе-шамыч погынымашын выдвигатлыме крестьянка - батрачкын — Евгения Лаврентьевна Менгенкон кандидатуржым регистрироватлен.

Трусовский окружной избирательный комиссий городской временный управлений председатель Николай Федосеевич Пиласын кандидатуржым регистрироватлен.

Риздевянский окружной избирательный комиссий Томмас Васильевич Воробецын кандидатуржым регистрироватлен. Воробец йолташ ожно частный врач ыле. Тудын инициативыже дене Трембовля олаште тиде кечылаште первый 20 койкылан больницым почмо. Пытартыш жап марте уездыште ик медицинский учреждениат лийын огыл. Избиратель - шамыч шке кандидатышт дене гордитлат.

Чыла избирательный округлаште кызыт доверенный ен-шамычын совещанийышт эртаралтыт.

„Советский Союз Герой-шамычлан дополнительный отличий знак нерген“ СССР Верховный Совет Президиумын 1939 ий 1 августысо Указшын 1 № статьяжым вашталтыме нерген

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН

УКАЗШЕ

1. „Советский Союз Герой-шамычлан дополнительный отличий знак нерген“ СССР Верховный Совет Президиумын 1939 ий 1 августысо Указын 1 статьяжым вашталтен, Советский Союз Герой-шамычлан вручатлыме медальым „Золотая Звезда“ медаль манын лӱмдаш.

2. Указын 2, 3 да 4 статьялаште медальын лӱмжым соответственно вашталташ.

3. „Золотая Звезда“ медальын рисунокшо ден тудым описатлымашым утвердитлаш.

4. Установитлаш, что „Золотая Звезда“ кокымшо да кумышо медаль дене наградитлыме годым Советский Союз Геройлан медаль дене пырля СССР Верховный Совет Президиумын особый грамотыжо вручитлалтеш.

СССР Верховный Совет Президиум Председатель— М. КАЛИНИН.

СССР Верховный Совет Президиум Секретарь— А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1939 ий 16 октябрь.

„ЗОЛОТАЯ ЗВЕЗДА“ МЕДАЛЬЫМ ОПИСЫВАТЛЫМАШ

„Золотая Звезда“ медаль лицевой сторонаште яклака двухгранный лучан вич мучашан звездам представлятла. Лучын кужутшо—15 миллиметр.

Медальын вес велже яклака поверхностым иметла да контурыштыжо выступатлыше вичкыж ободок дене ограничитлалтын.

Вес сторонаштыже медальын центрешыже выпуклый буква-шамычан надпись расположитлалтын: „**ГЕРОЙ СССР**“. Буквын кугытшт 4×2 миллиметр. Кӱшыл лучыштo—1 миллиметр кӱкшытан медальын номержe.

Медаль шуко да звена дене кок ӧрдыштӧ выемкым иметлыше прямоугольный пластинка дене ушалтеш. Пластинкын кугытшо 25×15 миллиметр.

Пластинкын основанийже мучко 1 миллиметр лопкытан да 22 миллиметр кужытан прорез-шамыч каят. Пластинкын кӧргӧ вел ужашыже йошкар муаровой лента дене леведалтын.

Пластинка оборотный сторонаште медальым вургемеш пыжыкташлан гайкан нарезной шкифым иметла.

Медаль шӧртньӧ дене ышталтын, нелытше 21,5 грамм.

Снимкыште: „Золотая Звезда“ медальын ончыл могыржо.

Снимкыште: „Золотая Звезда“ медальын шенгел могыржо.

ХРОНИКА

Германийыш куснен каяш желатлыше германский граждан-шамычым да германский происхождениян ен-шамычым Западный Украина ден Западный Белоруссий гыч эвакуироватлыме нерген переговорым эртарашлан 17 октябрьыште Москвашке советник г. фон Кампгефенерын вуйлатыме дене германский правительственный комиссий толын.

ЛИТВА

СПРАВКА

Литовский республиклан Вильно ола ден Виленский областьым пумо да СССР ден Литва коклаште ваш полшымаш нерген ыштыме договор Прибалтикыште мирым пенгыдемдымаште у веха улеш.

1920 ийын 12 июльышто Советский правительство Литва дене договорым ыштен, тидын дене Литовский республикын независимый улмыжым первый признатлен.

1926 ийын 28 сентябрьыште, вес семын манаш, моло прибалтийский эл-шамыч деч куд ийлан ончыч, Литва СССР дене нейтралитет ден ненападений нерген договорым подписатлен. Мондыман огыл, тунам вет Литва панский Польшын угрозаже йымалне ыле. Польша Литва счетеш шкенжын территорийжым кумдангдынеже ыле. 1920 ийыште Польша Вильном налын. Литвалан кызыт гына Вильном пӧртылтымӧ. 1927 ийыште польско-литовский отношений пеш чот пусемын. Советский Союзын энергично вмешательствожо дене гына войнам чарыме.

1938 ийын мартыште панский Польша Литва ӱмбаке кержалташлан Литван границыже деке кугу войым чумырен ыле. Восточный Европышто мирым ышташ заинтересованный улшо Советский Союз тыштат войнa лиймашым чарен.

Польский государствын шаланымыже дене польско-литовский границат пытен. Тудын олмеш кызыт Советский Союз ден Литовский республика коклаште у граница ышталтын.

СССР ден Литва коклаште сотрудничествым ыштымаште тиде эше кумда возможностьым ышта, тыгак Прибалтикыште да Европын востоккыштыжо мирым чоткыдемда.

* * *

Литва—мировой империалистический война годым образоватлалтше прибалтийский кум республика коклa гыч—Эстония, Латвия да Литва—ик эн южный республика улеш.

Литва тӱн шотышто уло Ковенский губерний гыч да Сувалкский, Виленский да Курляндский губернийын ужашлаже гыч образоватлалтын. 1920 ийыште Польша Литван Виленский областьшым шупшын налын.

Але марте Литван территорийже 52.822 квадратный километрым составлятлен. 1939 ий 1 январьлан населений 2,4 миллион ен ыле. Нунын кокла гыч литовец-шамыч 85 процентым, еврей—7,1 проц., моло национальность—7,9 процентым составлятлат. 85 процент населений селаште ила. Вильно ола ден Виленский областьым советско-литовский договор почеш пумо дене Литван населенийже 3 миллион ен наре лийын.

Литван шолдра олаже-шамыч:

Вильно—Литван древний столицыже, Вилия вӱд воктене шинча. Тиде олам Х курмышто основатлыме. Вильноштo 200 тӱжем наре ен ила. Тушто лесопильный завод-шамыч, пищевкусовый да трикотажный предприятий-шамыч улыт. Вильно кугу железнодорожный узел. Вильно гыч кӱртньӧ корно-шамыч Каунасыш, Шауляйыш, Лиспайыш (Латвия), Даугавпилсыш (Двинск, Латвия) каят. СССР дене Вильно коклаште Молодечно — Минск кӱртньӧ корно уло.

Вилия энгерын Неман энгерыш йоген пурымаштыже Рига—Кенигсберг кӱртньӧ корно линий дене Каунас (Ковно) расположитлалтын. Тушто населений 150 тӱжем ен. Каунасыште правительство пребыватла, тыште элын единственный университетше уло. Олаште икмыняр лу предприятий-шамыч: металический, текстильный, пищевой да молат улыт.

Литва—аграрный эл. Чыла населений гыч 79,4 процентше ял озанлыкыште (чодра озанлык да рыболовство ден пырля), промышленностьышто 8,7 процент занятый улыт. Литван ял озанлыкше машина дене шагал вооружитлалтше.

Животноводство внутренний рынокын йодмыжым тӱрыс шукта да литовский экспортын пеш доходный ужашыже улеш. Литваште 1938 ийыште 1.172 тӱжем вуй тӱкан шолдра вольык, 1.192 тӱжем сӧсна, 914.000 шорык да 552.000 имне ыле.

Промышленность слабо развиватлалтын. Тыгыде промышленность преобладатла. Основной промышленный центр-шамыч—Каунас ден Шауляй улыт.

Внешний торговлын оборотыштыжо кугу верым СССР дене торгаймаш заниматла. 1935 ийыште СССР-ын Литвашке экспортшо 7,4 миллион лит, (1 лит—89 ыр), 1936 ийыште 13 миллион литым составитлен.

Литван вооруженный вийже кугу огыл. Мирный жапыште Литван Армийже 3 пехотный дивизий да ик кавалерийский бригадым составлятла. Армийыште—ныл артиллерийский полк уло. Танк-шамыч 50 деч шуко огыл, первый линий самолет—110. Литван армийын общий численностьшо 30.000 ен.

Советско-литовский договор, СССР-ын безопасностьшым пенгыдемдыме ден пырля Литовский республиканат безопасностьым обеспечитла.

ИЗБИРАТЕЛЬ-ШАМЫЧЛАН УМЫЛТАРЕНА

МО ТУГАИ РАВНЫЙ ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ ПРАВА?

Равный избирательный права означатла: кажный избиратель чыла избиратель-шамыч дене пырля равный голосым иметла. Шемер депутат-шамычын Советлашкышт сайлыме годым граждан-шамыч кокла гыч нигӧат нимогай преимущество денат ок пользоватле. Сайлымаште кажне гражданин ик голосым гына иметла.

Сандене мемнан элыште кажне избиратель ик избирательный спискыш пурталтеш да сайлыме кечыште ик избирательный участкыште гына голосоватла.

Буржуазно - демократический эллаште сайлымаште подлинный равенство уке. Моланже пале: тушто, властьыште шогышо капиталист-шамыч класс шемер массын праважым тӱрлӧ семын иземдаш тӧча, а капиталист, помещик-шамычлан тӱрлӧ привилегий-шамыч пуалтыт. Английыште, тӱрлӧ графствылаште млан дым иметлыше ик гражданинак ала мыняр избирательный округлаште сайлаш правам иметла. Тушто буржуазийын да пашазын, помещикын да трудовой кресаньыкын але батракын правашт равный улмо нерген ойлаш лиеш мо вара?! Конечно, ок лий!

МО ТУГАИ ВИАКШ ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ ПРАВА?

Виакш избирательный права означатла: кажный избиратель сайлымаште непосредственно (вигак, шкеак) голосоватла, а избирательный собранийлаште сайлыме представитель але уполномоченный гоч ок голосоватле.

Сталинский Конституцийым илышыш пурташ тӱҥалме деч ончыч виакш сайлымаш шот дене сельский ден городской советшамыч гына сайлалтыныт; а районный, краевой, областной да тугак властьын верховный органже - шамыч—СССР ЦИК, республика-шамыч ЦИК—Советшамычын с'ездлаштышт сайлалтыныт, с'езд-шамыч избирательный собранийлаште сайлыме делегат-шамыч гыч погалтыныт. Сайлымашын тыгай системыже шуко степенян маналтеш. Тыгай системан сайлымаш ожно кӱлеш лийын, тудо шкенжым оправдатлен. Но шуко степенян сайлымашын ситыдымашыже - шамычат ылыч. Депутат пашазе ден кресаньык-шамычын избирательный собранийыштышт огыл, а с'ездыште сайлалтын. Избиратель депутатым шагал шинчен да тудын пашажым ситыдын контролироватлен кертын огыл. Сандене избиратель-шамыч ончылно депутатын ответственност ышат шагалрак ыле.

Ынде, Сталинский Конституций негызеш эртарыме тичмаш демократизаций годым, депутат - шамычын чыла Советлашкышт кандидатлан, СССР Верховный Совет гыч тӱҥалын городской ден сельский совет марте, кажный избиратель непосредственно шке голосоватла. Тидын дене депутатын избиратель-шамыч ончылан ответственностьшо кугемеш да избиратель-шамыч дене тудын кыл кучымашыже пеҥгыдемеш.

МО ТУГАИ ТАИНЫЙ ГОЛОСОВАНИИ?

Мемнан дене шемер депутат-шамычын чыла Советлашкышт сайлашлан голосоватлымаш тайный але закрытый. Ожно, Советым але с'езҙын делегат-шамычым сайлыме годым, открыто голосоватленыт, кандидат-шамыч верч кидым нӧлтеныт. Кызыт кажный избиратель депутатым моло избиратель-шамыч деч посна, шкетын сайла; бюллетенеш голосоватлаш шонымо кандидатын фамилыжым кода. Тайный голосований „Советский ен-шамычлан кӧм нуно сайлаш шонат, шке интересыштым обеспечитлымашым кӧлан нуно доверятлат, тудлан голосоватлаш тичмаш эрыкым" пуа,—манын Сталин йолташ американский журналист Рой Говард дене ойлымаштыже каласен. Закрытый, тайный голосованийым теве молан вводитлыме.

Шемер депутат-шамычын Советлашкышт сайлымашшамыч эн демократический гына велэ огыл, но тӱняште эн эрыкан лийыт.

„Мемнан дене,—Москва оласе Сталинский округысо избиратель - ш а м ы ч л а н Сталин йолташ ойлен,—сайлымаш пашазе-шамычын, кресаньык-шамычын, интеллигенцийын ваш-ваш келшен илыме обстановкышто, нунын ваш-ваш ӱшанымышт обстановкышто, ваш-ваш келшен илыме обстановкышто, мый манам эрта. Вет мемнан дене капиталист-шамыч уке улыт, эксплоататор уке, чынжым, калыкын воляжым искажатлаш тудын ӱмбак пызыраш нигӧлан...

Тыгай эрыкан да чынак демократический сайлымаш социалистический порядкын торжествожо негызеш, мемнан дене социализм просто ышталтеш веле огыл, а йӱлаш, калыкын кажне кечысе йӱлашкыже пурен—тидын негызеш гына лек тын кертын".

Местный Советлашке сайлымашлан ямдылалтмаш

Агитатор-комсомолец Н. П. Дроздов йолташ Йошкар-Оласе 1-й строительный участкысе пашазе-шамычлан газета гыч международный положений нерген лудын умылтара.

Избирательный законым тунемыт

Токтамыж ял совет мучко (Шернур район) 10 агитатор пашам ыштат. Нунын пашаштым агитколлектив руководитель Г. Четкарев йолташ терга да конкретный полышым пуа. Агитпунктым сайын сылнештарыме, тушто патефон, музыкальный инструмент-шамыч улыт.

„Йошкар шӱдыр" колхозышто агитатор И. Г. Анисимов йолташ местный Советлашке сайлыме нерген Положенийын 4 главажым умылтарен. Тугак международный да СССР-ын внутренний положенийже нерген газета гыч лудеш.

„У илыш" колхозышто агитатор комсомолец М. П. Иванов йолташ, „У вий" колхозышто Казанцев молат пашам начар огыл ыштат.

Тидын ден пырля посна агитатор-шамыч шке пашаштым начар ыштен шогат. Теве П. М. Ведерников, А. П. Петров але мартен ик занятий гыч гына эртареныт.

М. Тымбаршев.

Агитмассовый пашам начар ыштат

Местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым калык коклаште умылтарымаш паша пеш кугу политический значениян улеш. Туге гынат Тошто-Тор'ял ял совет кӧргысӧ агитатор-шамыч агитационно-массовый пашам начар ыштат.

Теве „1 май" колхозышто агитатор Хлебников йолташ нимогай пашамат ыштымашыже уке. Тиде колхоз пелен комсомольский организаций уло гынат, агитмассовый пашам саемдаш ок тыршэ.

„Кожла - Сола", Микоян лӱмеш колхозлаштат колхозник-шамыч коклаште агитационно-массовый паша йӧршеш ок ышталт.

С. Т. Потухов.

УЧАСТКЫЛАШТЕ ПАШАМ САЙ ШЫНДЫМЕ

СССР, РСФСР да Марийский АССР Верховный Советлаш сайлыме жапыште учитель В А. Шибаков йолташ „Манан Марий" колхозышто (Йошкар-Ола район) агитаторлан ыштен. Кызыт Шибаков йолташ „У пасу" колхозышто агитаторлан ышта. Тудын агитационный участкыштыже 38 избиратель шотлалтеш. Кажне арняште ик гана колхозник-шамычым по ген партий ден правительствын решенийже - шамычым, местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым умылтара. Нине беседа-шамыч колхозник-шамычын активный участийышт дене эртат.—Занятийыш кайме деч ончыч,—ойла Шибаков йолташ,—мый беседын темыже дене ознакомитлалтам, кӱлеш материалым ойырен тудым сайын проработатлем, конспектым ыштем. Газета ден журналысе материал-шамыч деч посна художественный литературым, наглядный пособийым, географический картым использоватлем. Иктаж причина дене слушатель занятийыш ок мий гын, мый тудын дек миен эртыше беседын темыже дене ознакомитлем.

Шибаков йолташ избиратель-шамычлан местный Советлашкышт сайлыме нерген Положенийын кажне пунктшым раш умылтара. Колхозник-шамыч утларакшым избирательный округ, участка-шамычын устройствышт да голосоватлыме порядок дене интересоватлат.

И. Иванов.

Предвыборный агитационный пашам кӱлеш кӱкшытыш

Местный Советлаш сайлымаш кажне кечын лийшемеш. Тиде ответственный, чыла калыкын политический кампанийжым образцово ямдылалтмашым требоватла. Тыште агитационно-массовый пашам сай шындымаш—местный Советлашке сайлымашын паша результатшым решатла.

Туге гынат посна агитатор-шамыч агитационный участкыште таче кече мартенат пашам ышташ тӱҥалын огытыл.

Йошкар-Памаш ял совет кӧргыштӧ (У-Тор'ял район) предвыборный агитационный пашам пеш начарын шындыме. Ял совет кӧргыштӧ 14 колхоз уло, тушто 55 агитатор-шамыч пашам ыштышаш. Но нинын кокла гыч избирательный участкыште 5 агитатор гына пашам ышта. А 50 агитаторышт ик занятийымат эртарен огытыл. Агитколлективын руководительже А. В. Степанов йолташ агитатор-шамыч дене нимогай пашамат огеш ыште.

Тыгак Куршеҥгер ял советыштат агитационный пашам сайын шындыме огыл. 35 агитатор гыч 4 агитатор гына пашам ыштат. Нинын кокла гыч И. Ф. Чемеков йолташ участкыште пашам сай организоватлен. Но тудын паша опытшым передаватлыме шотышто нимат ыштыме огыл. Агитколлективын руководительже М. Е. Якимов йолташ агитатор-шамыч дене пашам пеш начарын организоватлен.

13 октябрьыште ял советеш агитатор-шамычын совещанийышт эртаралташ ыле, совещанийыш агитатор-шамыч толыныт, но Якимов йолташ „черле" улам манын совещанийышке толын огыл. Агитколлективын руководительышт предвыборный агитационно-массовый пашам образцово шындымаште эн кугу рольым модшаш улыт.

М. Д.

Тиде кечылаште Ната Бабушкина лӱмеш аэроклубышто пилот-шамычым ямдылыме очередной кумышо выпуск лийын.

Снимкыште: аэроклубым „отлично“ оценка дене тунем пытарыше-шамыч (шола гыч) П. Г. Соколов, И. В. Шевелев. Нуно коктынат комсомолец улыт. Фото **А. Овечкинын.**

ПИЛОТ-ШАМЫЧЫМ ВЫПУСКАТЛЫМАШ

Йошкар-Оласе Ната Бабушкина лӱмеш аэроклуб октябрьын XXII идалыкшым кугу сеҥымаш дене вашлиеш. Аэроклуб срок деч тылзе ончыч пилот-шамычым туныктен луктын. Тиде кумышо выпуск лийын.

Шуко выпускник экзаменым сай да отлично отметка дене сдатлен. Нунын кокла гыч Чулков, Туляков, Соколов, ӱдыр-шамыч кокла гыч Аферина, Максимова да молат.

Примерный лудмо пӧрт

Лаждӱр лудмо пӧрт вуйлатыше (Кужеҥер район) комсомолец М. С. Волков йолташ пашам сай шынден. Лудмо пӧртыштӧ ару, тӱрлӧ сад, шахмат, шашке, патефон уло. Колхозник да тунемше-шамыч лудмо пӧртыш толын газетым, журналым лудыт.

Кызыт Волков йолташ колхозник-шамыч коклаште местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым умылтарен шога.

П. В. Петухов.

ПЫТАРТЫШ УВЕР-ШАМЫЧ

Английский „Риппал“ линейный крейсерым германский подводный пуш строй гыч луктын

Берлин. Германский армийын верховный командованийже тыге увертара: английский „Ройял Ок“ линкорым вӱд йымак волтен колтышо подводный пушак, торпеда дене английский „Риппал“ линейный крейсерым чот локтылын. Крейсер строй гыч лектын.

Английский „Риппал“ линейный крейсерым 1916 ий январьышыште вӱдыш колтымо ыле. 1932—36 ийлаште модернизироватлыме. Тудын водоизмещенийже—32 тӱжем тонн. Линейный крейсерын вооруженийже тыгай: 15 дюйман орудий—6, 4 дюйман орудий—12 да 4 дюйман зенитный орудий—8. Экипажше—1.200 еҥ.

Москва ден Белостокысо школьник-шамычын переписке

Белосток. Москвасе Ленинский район 7-ше №-ан школын 4 классысе тунемше-шамыч Тамара Захарова, Валентин Колаткевич, Лиля Беруева да молат эрыкыш лукмо Белостокысо школьник-шамычлан письмам колтеныт. Нуно самырык йолташ-шамычым саламленыт. Москвасе школьник-шамыч шкенышт ын илышышт, тунеммышт, отрядыште пашам ыштымышт нерген возеныт да нунын дечат вашмутым йодыныт.

Белостокын первый народный школын тунемше-шамычше—Ян Ковельский, Здислав Сарочек, Тадеуш Пасек, Челан Шиманский, Тадеуш Дадек да Мечислав Залевский пеш кугун куанен вашмутан письмам возеныт.

Турцийын земледелий министрже г. Мухлис Эркменын Москвашке Всесоюзный ял озанлык выставкыш толмыжо

18 октябрьыште парламент депутат-шамыч Шюкрю Эсмер да Садри Эртем, Джевад Улькен да писательница Сауд Дервиш сопровождатлыме дене, Москваш Всесоюзный ял озанлык выставкыш Турцийын земледелий министрже Мухлис Эркмен толын.

Литваште „СССР географий“ книгам лукмаш

Каунас. „Лиетувос жинипос“ газета увертара: литовский географ Синькус „СССР географий“ книгам составитлен пытара. Книгашке гына пеш шуко иллюстраций ден картым приложитлен лукталтеш. Книга лудшо-шамычын кумда кругыштлан рассчитатлыме.

Евгенья Александровна Чекалина Марбумкомбинат пионер пӧрт пелене изобразительный искусство кружокын активный членже улеш. Тудо тунемме дене пырля шуко художественный картина-шамычым сӱретлылын.

Снимкыште: Чекалина йолташ „Пушкин в детстве“ портретым сӱретла. Фото **А. Овечкинын.**

ОСОАВИАХИМОВСКИЙ ПАША ВИЯҤЕШ

Шернур. Токтамыж неполный средний школа пелене осоавиахимовский организаций шке пашажым сай ышташ тӱҥалын. Кызыт ПВХО, ВС, ГСО кружок-шамыч занятийым регулярно эртарат.

Тунемше-шамыч военный техника нерген, винтовка, моло нергенат эртарыме беседыш куанен коштыт. Осоавиахимовский организацийын председательже Ведерников йолташ пашам саемдышаш верч чот кучедалеш.

Политинформацийым эртарат

Шернур средний школышто тунемме ийын тӱҥалтышыже гычак арняште кум гана политинформаций эртаралтеш. Информацийыште Советский Союзысо да республикысе увер-шамычым тунемше-шамыч куанен колыштыт.

Кызыт местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым изучатлат.

М. П. Тымбершев.

Монгольский Народный Республикын молодежьшо

21 ий ожно—1918 ийыште—восставатлыше монгольский калык японский империализмын ставленникыштым, элыште властвоватлыше феодал-шамычым сӱмырал шуэн. 1924 ийыште Монголия Народный Республика маным лӱмдалтын. „Монгольский Народный Республика—у типан буржуазно-демократический республика, антифеодальный, антиимпериалистический, элын капиталистический огыл развитий корныш постепенно вончашыже основым пыштыше республика“ („Правда“).

1924 ийысе революций Монгольский Народный Республикын молодежьшо ончылан деятельностьын моткоч кугу, нигунам уждымо просторжым почын. МНР-ын Конституцийже молодежьлан 18 ий гыч избирательный правам да элын политический илышыштыже активно участвоватлымашым обеспечиватлен. Нине права-шамычым молодежь кумдан кучылтеш.

Кызыт МНР-ыште шӱдӧ дене народный школ-шамыч, 10 средний учебный заведений улыт. Эллан национальный интеллигенцийын шуко кадрже-шамычым—ветеринар, педагог, геолог, медик да моло-шамычым ямдылыше ятыр техникум-шамычым создаватлыме.

Молодежьын революционный союзшо (ревсомол)—монгольский молодежьын передовой отрядше ий гыч ийыш кушкеш. Пытартыш 5 ийлаште ревсомол ятыр кушкын, кызыт тудо шке радамыштыже 9.000 утла членым шотла. Ревсомол Монгольский Народно-революционный партийын вуйлатымыже дене пашам ышта да молодежьын Коммунистический Интернационалже дек примыкатла.

Монгольский ревсомолын тӱҥ задачыже тудын программыштыже тыге определитлыме: „Молодежьын монгольский революционный союзшо... капитализмын пытышашыже неизбежный улмым да капитализмын игаже гыч уталралтшаш верч да чыла тӱрлӧ феодальный, крепостнический зависимость гыч раскрепощатлалтшаш верч велэ огыл, но чыла тӱнясе шемер-шамычын, утларакше Вестокын шуко миллионан колониальный да полуколониальный калыкше-шамычын великий освободительный кучедалмашыштын идеалышт верч Монголийысе шемер молодежь гыч активный борец-шамычым ямдылымашын жизненный необходимостьшым сознатла“. Ревсомолын чыла пашаже аратский (крестьянский) молодежьым организоватлымашке, да воспитатлымашке, элын обороноспособностьшым пеҥгыдемдымашке виктарыме.

Монгольский ревсомол элын илышыштыже кугу рольым модеш. Республикыште первый машинно-сенокосный станций-шамыч организоватлалтыт. Ревсомол нине станцийлаш пашаш ышташ 350 сай ревсомолец-шамычым колтен. Кызыт станцийлаште ала мыняр тӱжем пашазе ышта, нунын кокла гыч пелыже наре аратский молодежь.

Аратский молодежь дек правительство летный пашам тунемаш ӱжмаш дене обращатлалтын. Ревсомол монгольский народно-революционный армийыш летный пашалан тунемаш лу дене сай ревсомолец-шамычым колта.

Промышленный предприятийлаште ревсомол ударный ревсомольский бригада-шамычым создаватла. Шудо солымаште, вольыклан вӱтам ыштымаште, таве-шамычым кӱнчымаште ревсомол аратский молодежьын революционный соревнованийыштым организоватла. Тиде соревнованийыш кумда аратский масса шупшылалтеш.

Ревсомол физкультурым развиватлымаште кугу пашам ышта, народно-революционный армийын посна частьше-шамыч дене шефствоватла, кочевья-шамычлаш культурный отряд ден агитбригада-шамычым колтылеш, элыште политикым тунемашлан, неграмотностьым ликвидироватлашлан кружок-шамычым, физкульткружок-шамычым создаватла.

Молодежный театр, молодежный журнал, молодежный клуб-шамыч—нине чылажат ревсомолын тыршымыже дене ышталтыныт да монгольский калыкын самырык поколенийжым культурно да политически воспитатлаш полшат.

Японский самурай-шамычын Монгольский Народный Республика ӱмбак кержалташ икана велэ огыл тӧчымыштым монгольский народно-революционный армий СССР-ын—монгольский калыкын великий пошкудыжын да другшын доблестный Йошкар Армийже полшымо дене кеч кунамат кырен шалатен. Ревсомол тиде событий гыч шкаланже выводым ыштен да пытартыш ийлаште шке вниманийжым оборонный пашаш сосредоточитлаш тӱҥалын. Монгольский народно революционный армийын боецше аратский молодежьын замечательный качество-шамычшым шке родиналан кугун преданностьым, нойыдымашым, лӱддымашым, техникым йӧратымашым воплошатла. Садланак монгольский народно-революционный армий Йошкар Армийын полшымыжо дене современный сложный военный техникым успешно освоитлен. МНР-ын народно-революционный армийже аратский молодежьлан кугу школ лийын шога. Молодежьлан тудо грамотым сайын шинчымашым, политический воспитанийым пуа. Боец ревсомолец-шамыч кокла гыч чапле летчик, танкист, артиллерист да военный пашан моло специалистше-шамыч кушкыныт. Ревсомолын оборонный пашам виян ыштымыже дене аратский молодежь коклаште парашютизм кумдан шарлен да виянгын. Монгольский ӱдыр-шамыч славный парашютистка-шамычым шагал огыл пуэныт; нунын кокла гыч южышт республикын орденже-шамыч дене наградитлалтыныт.

Монгольский Народный Республикысе молодежьын революционный союзшо шкенжын чыла пашаштыже Ленинско—Сталинский комсомолын—молодежь Коммунистический Интернационалын передовой отрядшын опытшым использоватла.

Аратский молодежьын шинча ончалтышыже советский молодежь дек, пиалан да куанымашан илыш дене илыше молодежь дек савыралтын. Монгольский Народный Республикын самырык поколенийже советский молодежь деч кучедалаш да сеҥаш тунемеш. МНР-ын ревсомолжо Ленинско-Сталинский комсомол деч шемер аратский молодежьым организоватлаш, тудым политически воспитатлаш, эл кӧргыштӧ калык тушман ваштареш кучедалаш, внешний тушман-шамыч деч шке калыкшын национальный независимостьшым аралаш тунемеш.

М. Степанов

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—910. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.